

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sînt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

N'au cu ce!..

Ungurilor le zboară norocul pe dina-
ntea nasului și n'au cu ce îl prinde!
— așa ni-o spun ei înșiși.

În Austria lupta între popoare a
ajuns într-o stare de unde reîntoarcere
la vechea obicinuință de a pune pe un
popor (pe Nemți) peste toate celelalte,
— *Nu mai este!*

Nu, căci s'au întărit popoarele pe
capetele cărora sta cocoșat cel nemțesc,
și s'au tot mișcat și încordat, până l'au
tras și pe «copilul norocului» jos între ele.

Aci nu mai poate fi vorbă decât
de-a deschide drum larg adevăratei
dreptăți, dând puțință fiecărui neam să
fie stăpân în casa sa, la vatra sa, și
apoi așa cu toatele la olaltă se-și de-
mâna pentru susținerea „patriei comune”,
a țării.

Când pe acest temei va fi pus tot
lucrul, duhul liniștii și a țiginei se va
coborî earăși peste locuitorii țării și în-
florirea de obște va lua un nou, și mai
puternic, avânt!

Au ajuns să înțeleagă acest lucru
drept și firesc, chiar cele mai înalte
cercuri conducătoare ale Austriei.

Maiestatea Sa împăratul știm cum a
recunoscut *de adevărate și drepte ce-*
rerile naționale ale Cehilor, și ministrul
său președinte a spus, că aceasta (adecă
recunoașterea și facerea dreptății) îi va
fi steaua conducătoare la cârmuirea
țării în viitor.

Interesantă e însă ținuta Ungurilor
în fața dezvoltării lucrurilor de dincolo.

Ei vîd, că cobe bună pentru viitorul
celor ce vreau azi să mai înghiță nea-
muri și popoare, nu e aceea dezvoltare,
de aceea unii se spărie de ea, și prin
foi de întâiul rang, ca „Pester Lloyd”
să aruncă asupra guvernului din Austria
înjurîndul că e, un slăbănog, că împinge
lucrurile la *destrămarea* propriei patrii,
în loc să lucreze la *înlăturarea*, la *înche-*
garea ei! Și o iau cu ruda cea lungă,
cu amenințări, că de lasă să se ridice
acolo toate neamurile la putere, Ungaria
are să-și rupă legăturile cu Austria și
numai chiar cu capul încoronat să mai
rămână la olaltă!

Așa glăsuesc cei cu spaima în su-
fletul lor necurat.

Alții (cu „Magyarország” în frunte)
cearcă să se mîngăe. Ei zic: Lăsați
că-i bine că se «dumică» Austria! Abia
o să iasă la iveală, că cel mai puternic
razim, în nouele împregiurări, cea mai
puternică stîncă pentru Coroană, rē-
mănem noi Ungurii, care sîntem încă
tari și mari, și va ajunge încă Pesta
inima Impărăției, cum e azi și cum a
fost până aci Viena. Atunci dela noi
are să se cârmuiască toată Impărăția!..
(Ăștia-s, negreșit, buni de... legat!)

Vine apoi al treilea rēnd („Pesti
Hirlap” și cei de o smîntână cu el),
și zice: Da, așa ar fi să fie, dar' uite,
nu merge! Ar merge dacă am fi noi
așa de tari aici acasă la noi, precum
s'ar cădea, dar' nu sîntem! La noi încă
ese la iveală *că n'avem putere de-ajuns*,
că n'am știut (mai drept, n'ați putut!)
să ne întărim față de naționalități, ca
să ne ne temem încă de încurcături
din lăuntru!

«Ori-ce schimbare esențială în cumpēna
dualismului (adecă în felul cum *acum* e alcă-
tuită Impărăția), zice «P. H.» *ne-ar putea face*
nouă mare necaz! Dacă Austria s'ar destrăma
acum lângă noi, *noi n'am fi în stare s'o în-*
locuim, din lipsa de putere proprie!..

Adecă: Ar fi el de fost ceva bine
pentru noi Ungurii în rēul din Austria,
dar' numai atunci, când noi am fi tot o
apă dela o margine la alta a țării, dar'
așa, că noi nu putem eși la cale nici
cu naționalitățile noastre de aici, cum
să mai ai nădejde că o să poți din
Pesta trage câte-o sprînceană încruntată
și peste ceealaltă jumătate de Impărăție,
unde sînt popoarele și mai dihai ca ale
noastre!..

Adecă le zboară el, mă rog, Ungu-
rilor noroc pe dinaintea nasului, dar'...
nu-i cu ce-l prinde sireacu!.. «Bine-ar
fi de-ar fi cum nu-i»...

Șicanări netrebnice.

«Patriotismul» gendarmilor nostri își face
de cap!

Niște tineri români din Orăștie, încă au
avut să sufere din pricina lui săptămîna tre-
cută, niște șicane foarte de nimica.

Zidari români din Orăștie, trimiși fiind la
Căinel (lângă Băița) să repareze ceva la casele
unui proprietar de acolo, în 28 August n.,
isprăvind cu lucrul, oameni tineri s'au pus
să-și petreacă nițel, între cantece, până ce le
va sosi trăsura să plece acasă. Ioan Herța
conducea cantecele. Au cântat ei versuri de
dragoste «Spusu-mi-a frunza de vie, că dra-
gostea nu-i moșie», apoi naționale: «Hai să
dăm mână cu mână», «Deșteaptă-te Romă-
ne» etc.

Mai mulți țerani din partea locului ascultau
la ei. De-odată un țeran întrebă pe Herța,
că nu știi și «Doina lui Lucaci?» că a tot

auzit de ea, dar' de cunoscut n'o cunoaște.
I. Herța i-a răspuns că o știe și pe aceea,
cum se nu? și a început să i-o cante, lin,
dar' cu drag, cu foc, ca ori-ce cîntări na-
ționale.

Abia a cântat însă o parte din ea și hop!
cine întră în birt? Doi gendarmi, spriginitori
cu sulița «ideii»... Trăsura încă le sosise, și
măestrii erau chiar gata de drum.

«Să nu se miște nici unu de-aci, că-i vai
de steaua lui!»... strigă un gendarm încrun-
tând din sprîncene și fulgerând din ochi, ca
și cum ar fi pus mîna pe o bandă de mult
căutată de reușători. Zidarul Herța îl în-
treabă senin și fără frică, de ce adecă să nu
se miște, doar' ei sînt drumari și-i așteaptă
trăsura, vreau să plece.

Gendarmul îl întreabă, că de ce-au cântat
«cîntări oprite?»

— *Noi n'am cântat cîntări oprite, ci*
precum toată paserea își cântă cân-
tecul ei, ne cîntăm și noi cantecele
noastre! — a răspuns brav bravul Român!

— De ce nu cîntați ungurește? a întrebat
zelosul răspînditor de «cultură maghiară»..

— Nu știm noi Ungurește.

Au voit gendarmii să-i lege, dar' inteli-
gentul țeran l-a făcut luător aminte pe gen-
darm, că nu are drept la asta, că ei nu sînt
hoți, și dacă vor ceva cu ei, să-i cheme la
judecată unde să cuvine.

Și s'a dat napoi îngîmfatul împenat, și
nu i-a legat, ci le-a luat numai numele ca
să facă arătare asupra lor, că i-a prins clăti-
nând la temelile «ideii», prin cîntare de
cantece Lucacești!..

Numele zidarilor puși la «rēvaș», sînt:
Ioan Herța, Vasile Borza, Ioan David și
Dionisie Lup.

Au scris și pe crășmarul Petru Trestian,
locuitor în Căinel.

Nevasta crășmarului vîzînd că aci merge
cu scrisul, a cerut gendarmului să o
scrie și pe ea, că și ea cu copilășul
ei (de 5 ani) a cântat cu cetălalt!..

Acum o să ne trezim ear' cu un «proces
de agitație» de o să fie mai mare hazul.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

Un Trandafir.

Prin vraful de scrisori iubite,
Un trandafir găsit-am azi,
Și lacrimi calde, priddite,
Mi-au curs în riuri pe obraz.

L-am pus la sîn, de și în glastre
Aveam atăția trandafiri,
Căci el e mort, dar' dă viață
La dragi și sfinte amintiri.

G. Admirescu.

MARIA

— Spicuiuri din «Cartea Dragostei» de P. Nansen. —
(Urmare.)

Față de Maria nu a fost lipsă să mă port
cu asprime. Știam că și așa într'o zi de
bunăvoe îmi va cădea în brațe. O simțam
din privirea ei timidă, de pe tremurul mînei
ei când îmi dădea mîna. Față de ea n'a
fost lipsă să fac întrebuintare de teoria dură

dar' triumfătoare a luării cu asalt! Nici nu
voiam ca așa dintr'odată să fie a mea. Cum
să bucură grădinarul care a ajuns în pose-
siunea unei flori rari, și zi de zi pîndește
că oare când își va desface bobocii, dar' mai
curēnd n'are curagiu să se atingă de ea, așa
eram eu cu Maria.

Și grădinarul a asteptat cu răbdare des-
vîlirea florii.

A sosit și clipita dulce a desvîlirii... Maria
sfîită și roșindu-se, dar' cu o voce în care se
simțea totuși ironia șireteniei femeiești, îmi zise
de odată, fără nici o introducere: «Totuși
ești mare tîndală d-ta, domnul meu.»

Femeile își închipue, că așa își storc ad-
mirarea și stima bărbaților, dacă arată, că
sînt «jertfele amorului adevărat...» Și astfel
de apucături șirete, ameteșc pe bărbatul
cu inimă de femeie, care și el se ține pe sine
de un mare reușător când se rătăcește cumva
în brațele unei femei. Dar' firește, la flăcăi
de felul nostru, lucrul acesta stă cu totul
altfel. Noi nu mult dăm pe sentimentalism,
căci știm că ele nouē au să ne mulțumească
suvenirile cele mai aurite ale vieții lor...

Maria era a mea. Dar' eu nu eram al ei,
ori cel puțin nu credeam că sînt; nici ea
nu credea. Știu ce gîndea. Mi-a spus'o de

multe-ori și eu nu i-am contrazis, pentru-că
nici când nu era mai adorabilă ca atunci
când îi tremura inima de teamă, de jaluzie.
Era în stare să creadă că în toată ziua am
zece iubite. Mi se plîngea că «întreg orașul»
o știe și «vorbește» așa.

«Întreg orașul!» Inghet de groaza «vor-
belor»... Insecte rele, microbi, ce să strecură
la noi prin gaura cheii dela ușă, prin crepă-
turile ferestrelor, ca să-și poată depune să-
mința insultei...

Maria mea e mai albă, mai fermecătoare
ca ori-care femeie din lume. Rēsuffarea ei e
mai dulce ca parfumul viorelelor. Talia ei
atât e de perfect, frumoasă, ca o statuă an-
tică. Și piciorul poate să-l arate. Poeții au
multe minciuni pe sufletul lor, dar' mai mult
mințesc atuncea, când preamăresc în versuri
sprintene piciorul iubitei lor. Căci azi, în
zilele torturei ghetelor chineze, un picior de
femeie frumos, fără smintă, e tot așa o rari-
tate, ca în poezie florile sēlbatece de cîmp.

Totuși simplu pentru frumseța ei, iu-
beam pe Maria. Nu; pentru altceva o iubeam;
pentru-că simțeam că D-zeu a făcut'o pe ea
numai și numai pe seama mea, pentru desfă-

tarea mea. Asta o știa și Maria foarte bine.

O observ când e cu altele. O neliniște
continuă o chinue, ca și cum s'ar teme de
o primejdie mare! Ca și cum ar fi numai o
păsărică rătăcită în colivie străină...

Iubire tot mai tare și tot mai tare îmi
leagă inima de inima Mariei. Ea e sinceră,
e bună și nu vrea să apară altfel, decât cum e.

Sînt femei care cred, că prin joc cochete
pot să stăpînească mai bine aplicările bār-
batului. Acuși îl chiamă dulce la sine, acuși
il resping earăși brusci! Cochetează la drea-
pta, zimbesc dulce la stînga, și vor să arate,
că în giurul lor doar' stau numai brațe des-
chise, încât trebuie să stee să se gîndească
de care să se lase cuprinse...

De un astfel de joc de panglicar cu iubi-
rea, nu era capabilă Maria. Și bine făcea,
căci numai cu bărbați slabi poate să joace
femeia jocul nebulilor...

Maria mă iubea cu adevărat, atîta e totul.
Maria era a mea —

Printre multele prostii cu care măestrii
ori maistrelle înțelepte ale amorului umplu ca-
pul copilelor tinere, doar' cea mai mare e
aceea, că femeia prin iubire împarte «grăție»,
și că are să-i fie pe veci recunoscător bār-
batul, cărui ea i-a dat întregă inima sa. O,

Poftească și-l facă dacă cred că le e de vr'un folos. Oamenii care așa frumos s'au purtat în tața gendarmilor, tot așa se vor purta și în a tribunalului, și noi vom avea de arătat poporului nostru mai mult cu o pildă de bună purtare românească!

Știri politice.

Pe 20 Septemvrie se așteaptă sosirea Impăratului Germaniei la Budapesta.

Demult Impăratul germân își arătase dorința a veni odată și prin Ungaria, la manevre, cercetând pe M. Sa Impăratul nostru și cu o cale și părți din țară.

M. Sa Impăratul Rege Francisc Iosif 'l-a invitat la manevrele mari împărătești ce se fac tocmai în această vreme în ținutul Tata, (comitatul Koinarom). Impăratul Wilhelm sosește mâne, Duminecă, la Tata.

După manevre, în 20 Septemvrie va cerceta împreună cu M. Sa Impăratul nostru, și orașul Budapesta. Ungurii se silesc să-l primească cu bucurie, *căci*, scriu foile lor, *e întâiul cap încoronat ce de 30 de ani de când și Ungurii au pus mâna pe putere, le face cinstea de a-i cerceta și pe ei la Budapesta*.

Dar' între Unguri sunt și *socialiști*, ear' Impăratul germaniei e un om ce ușor trece calcând sumeș, peste multe dorințe și trebuințe de-ale plebei, de-ale mulțimei. Socialiștii Unguri o știu asta, și vor să facă demonstrațiuni contra lui. În o foaie a lor scriau foarte batjocoritor: *Să mergem să ne închinăm înaintea celui mai fără inimă Domnitor, cel care își invadează pe soldați să puște și pe părinți și pe trați, dacă el, Impăratul, le va poruncii!*

Ear' un anumit Kassics Péter, fost *sftenic ministerial* până bine de curând, a înaintat apelată contra hotărârii orașului Pesta de-a cheltui o sumă foarte mare de bani pentru primirea lui. Kassics zice, că are puncte de vedere «inalte» pentru care apelează și protestează contra cheltuelilor pentru Impăratul Germaniei!

În 27 Septemvrie apoi, după ducerea Impăratului Germaniei, foile din Pesta dau vestea că va veni la Budapesta și M. S. Regele Carol al României, ca să cerceteze pe M. Sa Impăratul nostru, pe care nu l'a putut cerceta la Ischl.

Mult pot puțin buni împreună!

Sub acest titlu cetim în «Trib. Pop.» dela 4 Sept. următorul articlu instructiv:

Ne pare foarte bine, putând aduce săptămână de săptămână câte-o veste,

Maria nu așa judeca. Și totuși o supărau oamenii, cunoscuții, rudeniile (oh, rudeniile!), cu vorbe. Ii aruncau că-i o ușuratică, că se joacă cu viitorul seu! Maria ușuratică! Spuneți dacă vreți, că mirosul rozei de Maiu e nesuferit, că cântecul privighetoarei, e ca ocăcăiul broaștelor, dar' nu, că Maria e o ușuratică!

Maria e simplu o copilă amoretată, care ține că a iubi e un lucru tot așa de natural, precum e că floarea miroasă, că privighetoarea cântă... Da, Maria era o copilă foarte amoretată, dar' pentru aceea totuși cuminte și isteată, și și lucrătoare. Coase frumos, împletește, brodează. Vorbește mai multe limbi, și se nu uit, știe și... ferbel!

Dar' se nu credeți pentru aceea, că atunci când eram singuri cu Maria, nu ne mai gândeam la nimic altceva, decât la sărutări și ear' la sărutări. Nu, serios, țineam noi și pause, în decursul cărora apoi luam în desbatere lucruri destul de serioase. Intre altele luam tema «femeilor nesuferite».

— Eu gândesc, îmi spunea Maria, că pentru aceea sunt așa de cu capul prin nori, că tot aceea le umblă prin minte, că ele doară-s — femeii! Și vina pentru aceasta, o purtați, în urmă, voi bărbații, care de multe-ori vă închinați naintea femeilor numai pentru aceea,

care se arate, că bunii în poporul nostru ostentire nu cunosc și repaus nu doresc, ci într'una mișcă, mai ici, mai colo, și pornesc câte-un lucru bun.

Frumoasă a fost știrea ce-am dat-o azi săptămâna despre isprava „Reuniunii rom. de agricultură din com. Sibiiului” (știre dată și de noi în «Revistă», Nr. 34.) — și nu mai puțin frumoasă e pe care o putem aduce azi despre isprava fruntașilor români din comuna Sinteia (cercul Chișineului).

Este Sinteia o comună destul de mare, de 350 numere, și aproape curat românească, (abia se află în ea vre-o 20 familii de unguri)

Trebuințele unui popor atât de numeros fiind însemnate, isteții întru ale negoțului, *Jidovii*, au folosit privilegiul și au deschis în sat prăvălii, la cari la toate le merge bine, și cari prin vremuri sau înmulțit, că azi sunt *șapte prăvălii jidovești în sat!*

Românești? — *Nici una!*

Ar trebui să fie bătut de tot la cap poporul, care se nu vadă *că așa nu este bine!*

Dar' frații nostri Români din Sinteia nu sunt oameni, cari se nu vadă real.

S'au ridicat și în mijlocul lor bărbați, cari în pept cu inimi calde românești pusu-și-au nobil gând, să facă aci o pornire pentru schimbarea acestor stări de lucruri, în ce privește negoțătoria.

Dacă *românească* e comuna, de ce banii Românilor să fie versați în prăvălia și punga *Jidanului?*

Și s'au pus oamenii la sfat, și la bun sfârșit au ajuns!

Dl preot, Dumitru Mihui, învățătorul G. Costa, primarul Teodor Falcușan și alți fruntași ai satului, au început să îndemne pe unul și pe altul, să alcătuiască cei cari au voință și puțință, *o tovărășie, în scop de a deschide o prăvălie mai mare românească în sat, care se adune cu timpul tot poporul în giurul său!*

Lucrul a fost bine gândit și bine pus la cale: n'a zis nici preotul, nici învățătorul, nici primarul, nici alt om cu prindere, *eu deschid singur o prăvălie, sunt Român, haidai Românii la mine, — ci au zis: ne întovărășim mai mulți, și deschidem o prăvălie, care se fie a noastră a tuturor, se trag și eu și d-ta și cel de-al treilea folos după ea, pe cât mi-i partea în tovărășie, pe cât mi-se cuvine!*

Firește, că în chipul acesta lucrul e pus pe un temei foarte sănătos și mult mai sigur ca altfel: e legată oare-

că nu aparțin sexului vostru! În urma acesteia apoi cele mai multe se închipue, că ea e frumoasă, delicată, de spirit, vrednică de iubire, că puțin mai sunt așa desevărsite ca ea! Uită-te numai la mătușa mea Amalia. E urită ca o broască bătrână, usturătoare ca un crastavete din oțet, și fără știință, ca un pantof. Și totuși, ea se ține «representanta sexului frumos» și așteaptă ca cel mai frumos bărbat să se plece naintea ei, să fie atent, cavalier, față de ea!.

— Și tu nu ai putea fi nici pe-o clipită vanitoasă, deșertă? — întrebaui aci eu pe Maria.

— Ba da, sunt și eu vanitoasă, îmi răspunse tremurând de pornită, sunt mândră și vrednică de pismuit, căci sunt — iubirea tal.

Așa vorbea Maria, atât de cuminte și de virtuos, și totuși se aflau oameni, care ziceau că e — ușuratică!

(Va urma) Trad. de Nel.

Numai o fericire e: datoria. Numai o mângâiere: munca. Numai o plăcere: frumosul.

Înțeleptul se nu se distingă prin vorbe frumoase, ci prin fapte.

Timpul e criticul cel mai bătrân și mai drept dintre toți.

cum obștea întreagă a da sprigin *acestei prăvălii* și nu mai mult celorlalte, jidovești.

Așa planul a și fost bine primit și spriginitorii ușor de câștigat: *50 de fruntași ai comunei s'au făcut îndată părtași (acționari) ai prăvăliei!*

S'au întocmit statutele de lipsă la astfel de însoțiri, apoi s'au înaintat tribunalului spre întărire, și azi *deja statutele le sunt întărite și prăvălia deschisă!*

Și-au adus un conducător tiner, pe dl Cornel Ardelean, și 'i-au dat lucrului curs liber.

Zilele acestea a fost în redacția noastră unul dintre înșiși fundatorii însoțirii, un bătrân cinstit și simpatice, și ni-a povestit cu multă bucurie și încredere în viitor, istoria întreagă a lucrului.

Poporul, ne spunea, a primit bucuros pornirea, fără murmur, fără împotrivire, așa că e nădejde, ca prăvălia românească să ajungă în scurtă vreme la o înflorire, încât să stăpânească întreaga comună și să zogonească afară din ea pe perciunații, cărora nici lege d-zeească, nici omenească nu este, care se spună, că se cade a fi ei spriginiiți.

Noi din parte-ne n'avem destule cuvinte de laudă la adresa pornitorilor acestui lucru frumos și a părtașilor însoțirii, că au intrat între spriginitorii ei, — și îndemnăm cu toată inima pe *bunul nostru popor din Sinteia, ca întreg să alerge numai și numai la prăvălia românească în toate trebuințele sale!*

Căci, așa făcând, un lucru plăcut lui D-zeu și oamenilor va săvârși, și pe calea înțelepciunii ne va arăta că umblă.

Pentru-că în acest chip venitul ce curge din pungile oamenilor, se va învârti tot între ei, tot între frați, în aceeași comună vor rămânea banii comunei, și aceasta e și bine și cu dreptate și cu cale!

În privința asta frumoase pilde ne dau nouă străinii!

În Arad, bună-oară, abia mai zilele trecute s'a publicat prin foile ungurești-jidovești un apel cu glas înalt, prin care se poștia publicul, ca mai ales acum, în acest an slab, *să nu cumpere de loc dela alți neguțători din afară, decât numai dela cei din Arad, pentru-ca se nu iasă banii afară din oraș! Chiar și pe trimișii marilor neguțători, tot de-ai lor, din Pesta, ori de aiurea, să-i respingă și nimic prin ei din acel oraș să nu cumpere!*

Auzi d-ta! Nici măcar Ungur dela Ungur ori Jidov dela Jidov se nu cumpere de-o fi din alt oraș! Aici nici frate nu se cunoaște!

Și, dragi Români, cei-ce la așa ceva îndeamnă pe concetățenii lor, știu de ce o fac! Ei înțeleg de ce mare folos e, ca banii comunei ori ai orașului, tot în loc să rămână, să nu lungească afară, fie chiar și mâni de frate acelea, în cari ar fi să alunece!

Ear' noi, cu câtă ușurință (ca se nu-i zicem prostie), lăsăm să ni-se ducă sudoarea muncii noastre în mâni străine, de unde mai mult înapoi se nu ne mai vină!

Eată de ce ne bucură tapta Românilor din Sinteia, care e începutul unei întoarceri spre bine a acestor lucruri în acele părți.

Și că bine au făcut Sintenii, dovadă e și faptul, că pilda lor la urmăre atrage și pe Români din jur. *Abia 'i-au prins de veste, și deja 6 comune vecine Mișca, Simonifalva, Vadas și altele, au cerut să le dea și lor statutele prăvăliei, că și ele vor să facă așa!*

Să vă ajute Dumnezeu, fraților!

Nello.

PACEA LUMII

Războiul în *Indii*, a seminiilor baștinașe contra stăpânirii străine engleze, s'a început. Aceea ce se bănuia, s'a întemplat: Agitația a străbătut atât de adânc, încât nu se mai poate opri izbucnirea unei revoluții generale!

Trupele engleze și-au ridicat armele și își încep slujba de apărare. La 3 Sept. două mari coloane, sub conducerea alor doi generali, *Blood* și *Ellis*, au pornit contra neamurilor răsculate, în fiecare coloană sunt câte 10,000 de soldați, bine înarmați și pregătiți de luptă cruntă.

În *Cuba*, despre nemulțumirea locuitorilor căreia cu domnia spaniolă, am făcut la timpul pomenire, încă decurge o luptă grea între poporația răsculată și trupele spaniole. Cu data de 5 Sept. spre pildă, se telegrafiază, *că o ciocnire sângeroasă a avut loc între răsculați și trupe. Au perit în luptă 228 de răsculați și 44 au fost prinși.* Trupele spaniole însă, înarmate și disciplinate militărește, au pierdut abia 3 morți și 9 răniți.

„Asociațiunea” la Turdaș.

Dela comitetul Despărțământului IX. (Orăștie) al „Asociațiunii” pentru literatură română și cultura poporului român. Nr. 6—1896.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a despărțământului nostru se va ținea în comuna **Turdaș** la **26 Septemvrie st. n. 1897**, înainte de amiază la 11 ore în biserica greco-cat. cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului;
2. Citirea raportului general despre afacerile despărțământului dela ultima adunare până azi;
3. Raportul cassarului despre starea financiară a despărțământului și în legătură cu aceasta citirea numelor membrilor fundatori, pe viață, ordinari și ajutători, precum și a membrilor restanți cu taxa anuală;
4. Esmiterea unei comisiuni de trei pentru conscrierea membrilor noi și incasarea taxelor dela membrii vechi;
5. Esmiterea unei comisiuni de trei pentru censurarea raportului general și a raportului cassarului;
6. Citirea eventualelor disertațiuni intrate la comitet;
7. Distribuirea gratuită a cărților de lectură, de folos public popular;
8. Raportul comisiunilor esmise sub p. 4 și 5;
9. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a «Asociațiunii», care se va ținea anul viitor la Beiuș;
10. Eventuale propuneri referitoare la afacerile «Asociațiunii» și promovarea scopului acesteia;
11. Alegerea unui director și alor 6 membri ordinari și 3 suplenți în comitetul despărțământului pe un nou period de 3 ani;
12. Incheierea adunării generale prin director și privirea expoziții de lucrul de mână femeiești, adunate și expuse de către țeranele din Turdaș și Pricaz.

La aceasta adunare se invită cu toată stima inteligența și iubitul nostru popor de pe teritoriul despărțământului.

Orăștie, la 9 Septemvrie st. n. 1897.

Dr. I. Mihu m. p.,
director.

L. Bercian m. p.,
actuar.

Doritorii de a participa la prânzul comun se invită a se insinua până la 25 l. c. st. n. la actuarul despărțământului seu la dl *Ioan Roșu*, notar în Turdaș.

CORESPONDENȚA

Din Munții-Apuseni.

Abrud, în 3 Sept. n. c.

(Alegere de protopop. Cuvinte cu două înfelesuri). A fost o zi mult dorită ziua de 1 Sept. n. c. pentru tractul protopopesc gr.-or. al Abrudului, căci în aceea zi avea să se aleagă viitorul protopop pentru unul din cele mai însemnate protopopiate ale Archidiecezei. Toți am așteptat-o cu dor și interes viu. Membrii sinodului au luat mai toți parte la alegere. După serviciul divin în biserică gr.-or. din Abrud, sinodul protopopesc s'a deschis la 11 ore a. m. prin comisarul trimis de consistor, părintele protopop I. Papiu. Membrii sinodului au fost la înălțimea lor. S'au dat 44 de voturi, dintre cari 27 voturi a întrunit Petru Popoviciu paroch în Abrudsat și administrator protopopesc acum, ear' 17 voturi a primit dl Romul Furdii, protopop în Câmpeni. Majoritatea sinodului a fost tălmăciul credincios al dorinței de obște din Munții-Apuseni. O bucurie generală s'a arătat în toate părțile. Și cu drept cuvânt. Părintele Popovici are toată dragostea noastră, e un bărbat de încredere. Dela începutul venirii sale în Munții-Apuseni a dezvoltat lucrarea cea mai vrednică pe terenul bisericesc și școlastic. Preoții din acest tract sunt cei mai veseli, nădăjduind că vor avea în fruntea acestui tract pe astfel de bărbat, cu care pot lucra în interesul bisericeii și școlăii în cea mai deplină înțelegere. Și lumea mireană încă se bucură mult, că doar' în viitor părintele Popovici va reprezenta acest tract, căci și-a pus în el cele mai bune nădejdi, pentru a aduce cu timpot la înflorire tractul.

Nu pot trece cu vederea să amintesc de încheiere despre vorbirea de deschidere și închidere a comisariatului sinodului protopopesc. A fost ceva semnificativ, când părintele comisar de două ori a atins în cuvântările sale, că membrii sinodului se nu se peardă în iluziuni, cu votul dat, căci se poate să fie înțărît de consistor și părintele Furdii, pentru care s'a dat mai puține voturi. Adecă cu alte cuvinte: poate avea cineva cât de multe simpatii și merite pentru protopopiat, altul este cel «dorit» de alții și nu de obștea bisericeii. *Ortodoxul.*

Până când sunt femeile „frumoase“?

Un ziar pentru dame, scrie despre acest lucru următoarele:

Frumseța femeii de cele mai multe ori ține cât viața ei însași!. În fiecare zi ea dobândește în maturitate, e tot mai coaptă, căci doar' fără îndoială, și frumseța femeii din acest punct de vedere trebuie judecată. E greșită părerea, că frumseța femeii peste 40 de ani, ar fi mai puțin cuceritoare ca a fetei de 16 ani... Dacă femeia trăește în amonie cu legile naturii, atunci fiecare etate își are vrăjile sale.

Frumseța între 35 și 40 de ani, își ajunge culmea.

Helena, frumseța Grecilor, era de 48 ani când a mers în Troia. — Aspasia a devenit soția lui Pericles la 37 ani, și strălucirea ei a durat încă cel puțin 30 de ani! — Cleopatra era trecută de 30 de ani când s'a cunoscut cu Antonius. — Diana Poitiers a dobândit inima regelui Henric II. la vârstă de 36 de ani. Regele abia era pe jumătate de bătrân ca ea, și n'a încetat nici odată a adora pe Diana. — Pe Ana de Austria la vârstă de 38 de ani o țineau de cea mai frumoasă femeie din Europa și giur!. Doamna Maintenon era de 45 de ani când a «cucerit» inima Regelui Ludovic XIV! — Vestita actriță, d-șoara Mars, era la 45 de ani în floarea frumseții sale, ear' doamna Recamier între anii 35 până la 55! — Iubirea adevărată, ferbinte, nu e totdeauna a anilor 20. Zăpăcelile dela 17 ani fac experiențe ridicule, căci în nematuritate nu se prea poate găsi adevărata frumseță!

Femeia, care cu părere de rău vorbește la anumite vârste despre oare-care »timp perdut«, — face cea mai mare greșală. Numai înțelegere trebuie, ca să se facă să nu se observe bătrâneța.

NOUTĂȚI

Principele Ferdinand al României e deja așa de bine, că ese cu trăsura la plimbare la Sinaia și în giur.

Cununie. Dl Dr. Enea Draia, avocat în Abrud își serbează în 8/20 Septembrie a. c. cununia cu amabila d-șoară Hortensia Mihail din Oraștie, în biserică gr.-or. română din loc la orele 5 d. a. Sincerile noastre felicitări!

Vapor român. Guvernul român a comandat în Londra o corabie pentru ducerea de călători pe apă dela Constantinopol, peste Alexandria la Constantinopol. Il botează »Vaporul Regele Carol I.« Costă peste două milioane de franci, și e doar' cel mai frumos întie vapoarele ce umblă pe apă între numitele puncte.

Omor crud. — În comuna Trâmpoele (Petra Ighiu) s'a săvârșit un omor din cele mai grozave. În faptul z lei de 3 Sept. după-ce bărbatul plecase cu carul după fân, împreună cu servitorul, ear' acasă a rămas numai soția sa în etate de peste 70 ani, niște rufăcători au intrat în casă, a prins pe bătrâna, au legat-o cu mâinile în spate, au sugrumat-o pe încetul, au lovit-o în cap și în fine a străpuns-o cu un cuțit. Pricina a fost dorul de jaf, ca să-i iee banii. Se spune, că ar fi luat cel puțin 3000 fl., și multe haine. Toată averea rămasă în urma bătrânei este testată bisericii gr.-or. încă de întâiul ei bărbat Chirilă Troanchș. Dar' bătrâna n'a risipit după moartea întâiului bărbat, ci a adunat încă. Rămășul după dânsa face peste 10 mii fl. Protopopul tractului se află de trei zile în parohie pentru lucrarea inventarului. Duminecă la oarele 2 a fost înmormântarea, care s'a săvârșit cu toată pompa. Au funcționat 5 preoți, între cari și fratele măcelăritei femei. Jendarmăria e pe cale de a descoperi faptul

Nou avocat în Făget. Dl Dr. Ioan Popovici face cunoscut publicului din Făget și giur, că și-a deschis cancelarie advocațială în Făget.

Gendarmi uciși de popor. În Visma (cătră Arad) la Sântă-mărie doi gendarmi, un sergent (Zugsführer) și un corporal au mers și au tulburat fără nici o pricină petrecerea poporului după ameazi. S'au îmbăt, au tras săbiile și au atacat fără vină pe oameni, numai din ură față de Români, și s'au tras după un gard și și împuște între ei. Poporul însă i-a încungiuat, i-a prins și i-a bătut atât de crâncen că unul, căprarul, a murit a doua zi, ear' sergentul peste o săptămână și el!

Biet popor! La ce fapte grele ești împins de mișelia și fanatismul unor nebuni, cărora li se încredințază paza bunici rânduiei! Mirare nu e când își mai perde și el răbdarea și-și face apoi singur crudă dreptate!

„Nădlăcana“ institut de credit și economii, societate pe acții, este numele unei nouă bănci, ce s'a înființat de curând în Nădlac.

Schimbări la postă. Ministrul de comerț a dat un nou ordin, prin care termenul de valabilitate al mandatelor postale atât în comerț intern cât și în cel cu Austria și provinciile ocupate se ridică la 14 zile socotite dela imanuarea resp. avisarea mandatului; ear' termenul valabilității mandatelor adresate poste restante rămâne și de aci înainte nestrămutat adecă o lună.

I-au frânt gâtul!. În urmă totuși! Dipotatoșul Oraștiei, purtatul pe brațe al Pricăjenilor, baronul Nopcsa, precum se știe, pățise cu fetele dela operă, încât a fost un scandal, cum numai rar, nici între pricăjenii Il siliră să-și deie abdicarea dela conducerea operei, dar' s'a rugat să-l mai lase câtăva vreme, că prea e mare biruința fetelor, dacă așa dintr'una, cum s'au ridicat ele contra lui, să-l și lapede. Și bunii sei prieteni de prin guvern, l'au mai lăsat dară. Zile «bune» însă n'a mai avut el pe la operă. Mai ales pintre culise nu mai avea «courage» să meargă. Și a mai stat el așa intentand-neintendant până acum. Acum însă, fiind vorbă că la 20 Septembrie n. sosește Impăratul Germaniei la Pesta, și va cerceta și opera, și la mergerea la operă trebuie să-l întâmpine intendantul, și-au adus oamenii aminte, că cu Nopcsa totuși nu-i poți sta înaintea! Și l'au înlăturat

acum de tot. S'a publicat și în foaia ofici-oasă scrisoarea preînaltă, foarte rece, prin care e scos din oficiul onorific ce avea.

„Adieri“ Poesii de Traian Mihail, va fi titlul unui volum, care va apărea pe la sfârșitul lunei acesteia de sub tipar, la institutul tipografic «Minerva».

Tot Jidanii mai harnici! Puternica nație maghiară, are noroc de-a să spori al naibiil! Cum din ale sale proprii puteri asta nu prea merge, o iau cu lațul prin țată la prins de... oameni, care să se deie pe sine de Unguri, schimbându-și numele. Și prind ei de prins pe unii, pe care vreau să se lase, și tot la jumătate de an dau samă în vileag, că câți au prins. În jumătatea anulii de față din Ianuarie până acum și-au schimbat numele 822 de înși în țara întreagă și anume: 475 de Jidani (așadar' peste jumătate) din ceata întreagă, apoi 305 romano-catolici (ăștia or fi Nemți, Șvabi și Slovaci), 36 greco-catolici și 6 greco-orientali.

Moarte. Dl David Comșa, econom și fost cantor, părintele dlui profesor Demetriu Comșa, a răposat la 21 Aug. v. în vârstă de 90 de ani. Fie-i țărina ușoară!

Cumpărarea Palestinei. Să telegrafiază din Turin, că după cât s'a aflat, Sultanul turcesc este aplicat a primi îmbieciunea ce i-se face, ca să vândă Jidovilor Palestina spre a-și putea reîntemeia acolo domnia lor lumească. Jidovii îi îmbie bani grei! Dar' în Roma la curtea papală ci-că s'ar fi lucrând în taină la un protest mare și inflăcărât în contra acestui lucru, de a mai da adecă locurile sfinte în mâinile chiar a Jidanilor, celor-ce atât de mult desprețuesc acele locuri!

Inteligența română din Hădărău și giur invită la Petrecerea, ce o va arangia la 20 Septembrie st. n. 1897 în Hădărău în pavilionul construit spre acest scop. Venitul curat e destinat în favorul bisericii gr.-cat. din loc. Prețul intrării: de persoană 80 cr. de familie 2 fl. Începutul la 6 ore seara. Gomitetul arangiator: Teofil Pop, președinte, George Simu, vice-președinte, Iuliu Mureșian, secretar, George Danila, cassar, George Sabo, controlor. Suprasolviile și ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe calea ziaristică.

Câtă bere se consumă? Un statistic englez a socotit că pe suprafața pământului se consumă anual 17 miliarde și 600 milioane litre de bere. Între statele ce produc bere naturală primul loc îl ocupă Germania care fabrică anual 5 miliarde litre; ei îi urmează Anglia cu 4 miliarde 790 litre. După aceea Statele-Unite din America cu 3 miliarde și 2 milioane și Austro-Ungaria cu 1350 milioane litre. Mica Belgie singură fabrică anual cu mult peste 1 miliard litre și întrece pe Franca, a cărei product anual nu trece peste 840 milioane litre.

Notiță Literară.

Din „Enciclopedia Română“ a apărut și fascicula a 5-a.

N'avem timp să o cercetăm cu de-amănuntul și să arătăm multe, (la tot cazul prea multele!) «greșeli» ce se fac în edarea ei.

Când cu apariția broșurei 4 ne-am arătat părerea asupra lucrării intrinse a tuturor numelor maghiare, multe absolut obscure, altele a căror vrednicie de a intra în enciclopedia, rămâne să o hotărască încă viitorul.

Să fac și să vor face încă recensuni amănunțite asupra publicației.

Totuși așa per tangentem, spicuind numai ne luăm voe a arăta nouă defecte în această publicație, din privilegiul fascicului seu 5.

La pag. 460 aflăm:

„Bereteul (magh. Berettyó), un afluent al Crișului-repede, izvoarește din munții metalici ai Bihorului și se varsă în — Someș!“

Întro notiță așa mică, atâtea inexactități! Întâi și întâi „Berettyó“ nu se zice românește «Bereteu» ci Bercău, cel puțin prin Selagiu așa i-să zice.

A doua, cam boacăna: Dacă acest riuleț e afluent al Crișului, cum se poate vârsa în — Someș?! N'ar fi atunci afluent al Someșului?

A treia, ce va să zică acel «magh.» din paranteză, pus după cuvântul ce se explică, și folosit peste tot locul unde în paranteză e redat înțelesul ungueresc al unui cuvânt? Evident e o prescurtare care vrea să-mi arate

că cuvântul de care e vorba, se zice ungueresc așa ori așa. Dar' «magh.» ce însemnă? Cari sunt literele ce-s lăstate afară după punct? Ungurii au din «Magyar» făcut «magyarul», și așa într'un dicționar a unei limbi străine tălmăciită ungueresc, poți afla prescurtat în paranteză pe «magy.» ca indicare, — dar' Românii după a noastră știință, n'au pentru redarea înțelesului lui «magyarul» nici un cuvânt care să se înceapă cu «magh.», ci singura exprimare a acelu înțeles, o are în cuvântul „unguresc“, deci și în paranteza română, ar trebui să află prescurtarea dela acest cuvânt, literele «ung.» Ori «Enciclopedia română» vrea să ne facă cu ori-ce preț un nou cuvânt foarte pocit și ungueresc? E mai prost și decât „Astra“.

Alt exemplu. Pag. 443:

„Belgrad“ (sərb. Belograd — dealul alb; turc. Dar ul Djihad...)

Greșit și asta: întâi Bělgradul sərbesc nu se zice sərbesc Belograd ci Beograd; a doua: nu însemnează deal alb, ci cetate albă.

Al treilea exemplu Pag. 445:

„Bellevue, ital. (franc. Belvedere)...

Fals. «Belvue» nu e cuvânt italian, nici Belvedere nu e cuvânt francez, ci chiar din contră!

Pe pag. 447 apoi, cetim:

„Belvedere ital. (franc. Bellevue)...

Admițând că eu ca cetitor n'am nici idee de felul cum sună limba italiană și cum cea franceză, care îndată îmi arată că e imposibil ce mă învață enciclopedia la pag. 445, — eu cărei din aceste pagine 445 și 447 se cred? Etc., etc.

Câte-or mai fi de acestea, le va scoate timpul și oamenii la iveală. Dar' numai atâtea să fie într'o fasciculă, și așa codate, și încă e prea destul!

AMICIȚIE — DISTRAȚIE

„Lacrămișoare!“ Zorile ce se revarsă și amurgul ce se lasă, vânturile ce soasesc, graiu au par'că și-mi vorbesc; dară toate și-au uitat graiul lor adevărat, și-al tău graiu l'au învățat...

„La sevedere!“... Să vedem! Și de nu s'ar putea?... (Un suspin adânc). — Spaniola cum îți place? Mie de tot mult îmi place cum cântă. Sigur ai cunoscut-o și mai înainte! —

De cumva ești tot tu și mai înainte: nu ți-am putut deslega „ghicirile“. Prin urmare nu e adevărat, că așa fi „deșteaptă!“

Știi tu cine...

„Nemo!“... Încep să simt tot mai mult ce — fals îți este numele! În momente de melancolie pe cari atât de bine ni-le știam face mai ușoare, nu „Nemo“ îmi pare că îmi lipsește, ci — omnis!.. Ceva.

Graur... De departe, de departe îți scriu astăzi iară carte... Să vede că e de tot cald și s'au ascuns graiul în ceva tuși la răcoare, de nu mai dau semn de viață... Grăește omule, nu mă face să te injur să te bată instanțele... Răul.

FEL DE FEL

Acurat și la moarte! Marți poliția din Pesta a primit o epistolă, că scriitorul ei se ucide. Ținea însă să vestească poliția în toată regula, și i-a scris:

»Domnilor! Azi, Marți, mă potop în pădurea despre Miază-zi. Rog îngropați-mă cinstit. În buzunarul rocului aflați 150 fl. Datorii nu am. Amorul mă împinge în brațele morții. Rog nu mă secționati. Sunt din provință și mă chiamă I. Inczedi, tapetier.»

Bravo Inczedi! Așa-mi place. Să fi acurat, și în ceasul morții. Ar fi bine numai, să vii acum odată să-i controlezi pe domni, de ți-au și împlinit toate precum le-ai lăsat..

O glumă.

— Ce deosebire este între o vacă și un împărțitor de epistole? — întrebă un tinăr pe altul.

Cel întrebat nu știe. Atunci întrebătorul îi dă tot el răspunsul:

— Aceea, că vaca trebuie să sufere ca să fie mulsă, pe când împărțitorul de epistole — nu!

POSTA REDACȚIEI.

Dlui I. P. în B. Te rugăm să abtăi dela publicarea reflecșiunilor, căci nu e bine să se facă prea mult zgomot în giurul acestei chestii. Are înrîuriri neplăcute pentru viitor și pentru libertatea dânsilor de-a mai putea da ici-colo câte-un astfel de semn de viață.

Dlui I. S. în V. Scuză multa întârziere cu răspunsul. Ocupat peste măsură, n'am avut deloc răgaz. Dar' — va fi și mai bine...

D-lui C. D. în H. Se va publica în numărul proxim. Vă mulțumim.

